

1. Makroekonomický pohled na cestovní ruch

1.1. Příjmy z cestovního ruchu

Hodnota příjmů z cestovního ruchu v ČR narůstala ve dvou vlnách – v letech 1994-1998 a období 2003-2007

Celková hodnota příjmů z cestovního ruchu – tj. prostředků, které v ČR zanechali návštěvníci ze zahraničí, tzv. nerezidenti – v trendu narůstala. Vyplývá to z údajů platební bilance¹, již sestavuje Česká národní banka. V roce 1993 nerezidenti v české ekonomice v rámci cestovního ruchu utratili 45,4 mld. korun, v roce 2013 trojnásobně vysokých 138,9 mld. korun. K nárůstu příjmů z cestovního ruchu mezi těmito roky ale nedocházelo kontinuálně, nýbrž ve dvou časově ohraničených vlnách. Jednalo se o období 1994-1998 a roky 2003-2007.

Příjmy z cestovního ruchu v období 1994-1998 zvyšovaly rychle rostoucí ceny zboží a služeb nabízených v tuzemsku, ...

Během let 1994-1998 celkové příjmy z cestovního ruchu posilovaly v průměru o 22,4 % za rok, v úhrnu za celé pětileté období se skoro ztrojnásobily. K rychlému navyšování příjmů přispíval značný růst cen v tuzemsku pozorovaný napříč celou ekonomikou. Přestože nelze přímo určit, jak intenzivně zdražovalo to zboží a služby, které zahraniční návštěvníci nakupují, lze si ho přiblížit růstem cenové hladiny výdajů na konečnou spotřebu domácností. A ta se zvyšovala velmi, v každém roce z období 1994-1998 vzrostla v meziročním srovnání o více než 7 %. Teprve až v dalších letech (po roce 1998), zřejmě i v důsledku zavedení nového přístupu v měnové politice, tzv. cílování inflace, došlo ke zmírnění meziročního růstu cen domácnostem (a tedy i návštěvníkům ze zahraničí) pod hladinu 5 %.

... ty ovšem návštěvníkům ze zahraničí částečně kompenzoval kurzový vývoj koruny ...

Na intenzitu růstu cen, tak jak ji v Česku vnímají zahraniční návštěvníci, má vliv i kurzový vývoj koruny. Obecně platí, že posilování koruny vede k vyšším cenám českého zboží a služeb v nekorunovém vyjádření popřípadě vyššímu růstu cen než v českých korunách. A obráceně. Indikátorem o kurzovém vlivu v tomto období budiž vývoj kurzu koruny k hlavní světové měně, tedy americkému dolaru. Během let 1994-1998 koruna proti americkému dolaru trendově oslabovala, v průměru ze své hodnoty ztrácela s každým rokem 2,1 %. Plyne z toho, že růst cen v tuzemsku byl v dolarovém vyjádření mírnější než v českých korunách, a tedy zdražování, tak jak jej pocítovali zahraniční návštěvníci, bylo menší, než jak ho vnímali rezidenti.

...a ti zde utráceli více nejen v nominálním, nýbrž i v reálném vyjádření

Zboží a služby, které domácnosti nakupují, zdražovaly v období 1994-1998 v průměru o 8,3 % za rok. Hodnota příjmů z cestovního ruchu, které zde zanechali nerezidenti, se ale zvyšovala průměrně o 22,4 % ročně. Z této relace plyne, že zahraniční klientela spotřebu v tuzemsku znatelně navyšovala nejen v nominálním, nýbrž i v reálném vyjádření. Na tom se zřejmě podílel „objev“ ČR jakožto nové turistické destinace (návštěvníkům otevřené po roce 1989), zájem zahraničních návštěvníků o cesty do ČR navyšovala i rostoucí dostupnost a kvalita nabízených služeb. Svým dílem pravděpodobně přispívaly i zvyšující se počty pracovních cest do Česka, které měly základ v růstu obratu tuzemského zahraničního obchodu či – v tomto období stále ještě jen pozvolněm² – zvyšování významu zahraničních investic v ČR.

Na růstu příjmů z cestovního ruchu v letech 2003-2007...

Po kolísavém vývoji příjmů z cestovního ruchu v letech 1999-2002 nastoupila v roce 2003 druhá růstová vlna. Trvala do roku 2007. Příjmy sice posilovaly méně, než v prvně jmenovaném období, přesto stále o poměrně vysokých průměrných 7,7 % za rok. Na rozdíl od let 1994-1998 koruna v tomto období apreciovala. Vůči americkému dolaru posilovala v průměru o 9,1 % za rok, proti euru o 2,1 % ročně. Kurzový vývoj tak mohl částečně přispívat k nižšímu zájmu zahraničních návštěvníků o tuzemské služby. Jak je ale patrné ze vzájemné relace průměrného růstu hodnoty příjmů z cestovního ruchu a navyšování cen domácnostem, které se zvyšovaly v průměru o 1,8 % za rok, příjmy reálně posilovaly i v tomto období.

¹Vše v běžných cenách, pokud není uvedeno jinak. V nové metodice BPM6.

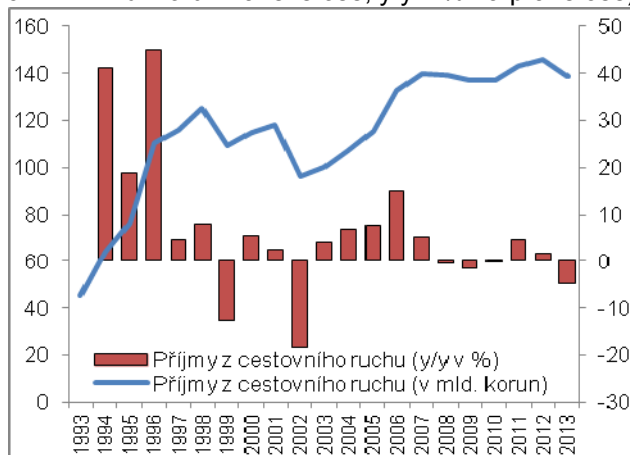
²Do České republiky přitekly za roky 1994-1998 přímé zahraniční investice v celkové hodnotě 293 mld. korun, k významnému posílení toku ale došlo až na přelomu tisíciletí.

V přímých zahraničních investicích jsou do roku 1997 zahrnovány jen investice do základního jmění, od roku 1998 i reinvestované zisky a ostatní kapitál.

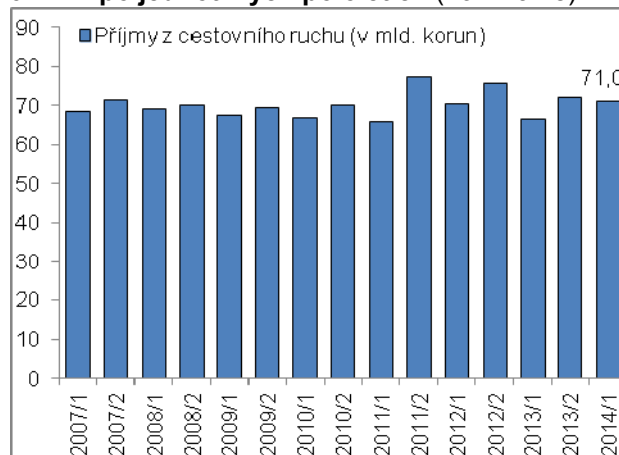
... měl hlavní podíl příznivý ekonomický vývoj v zahraničí

Na úhrnném navýšení příjmů z cestovního ruchu mezi roky 2002 a 2007 o 45,2 % měl hlavní podíl příznivý ekonomický vývoj ve světě, zejména v Evropě. Z něho plynuly vyšší možnosti ale patrně i ochota spotřebitelů z jednotlivých zemí tzv. „si dopřát“, v případě pracovních cest nižší tendence firem a jiných institucí k opatrnosti co se týče výše vynaložených výdajů. Svoji roli v rostoucích příjmech z cestovního ruchu patrně sehrál i vstup ČR do Evropské unie v roce 2004 a s ním spojené zjednodušení administrace zahraničních cest, popřípadě značný nárůst významu zahraničních investic v Česku jak na přelomu tisíciletí, tak v letech následujících (za roky 1999-2002 do Česka přiteklo v podobě přímých zahraničních investic 904 mld. korun, v období 2003-2007 dalších 802 mld. korun).

Graf č. 1 **Příjmy z cestovního ruchu** (nominálně; v mld. korun na levé ose, y/y v % na pravé ose)



Graf č. 2 **Příjmy z cestovního ruchu po jednotlivých pololetích** (nominálně)



Zdroj: ČNB, vlastní výpočty

Hodnota příjmů z cestovního ruchu v roce 2013 jen srovnatelná s úrovní z roku 2007

V roce 2008 propukla v USA finanční krize a její následky se začaly přenášet do dalších ekonomik. Na firmy v jednotlivých zemích dolehla oslabená poptávka, na což reagovaly důslednějším řízením svých výdajů. Domácnosti, nejprve ze strachu, že ztratí zaměstnání, posléze i vlivem skutečných posunů na trhu práce, začaly omezovat zbytečné výdaje. Český cestovní ruch to pocítil na postupném oslabování příjmů v letech 2008, 2009 a 2010. V úhrnu se snížily, v porovnání s rokem 2007, o 2,1 %. Roky následující, 2011 a 2012, sice přinesly oživení (+4,7 % a +1,8 %), to ale v roce 2013 nepokračovalo. Příjmy z cestovního ruchu propadly o 4,8 %, nejvíce za posledních jedenáct let.

V první polovině roku 2014 zanechali návštěvníci ze zahraničí v Česku 71 mld. korun, ...

V prvním pololetí 2014, za které máme poslední údaje k dispozici, utratili v Česku návštěvníci ze zahraničí v rámci cestovního ruchu 71,0 mld. korun. V porovnání s druhou polovinou roku 2013 zde zanechali prostředky, jejichž hodnota byla o 1,7 % nižší. Pokud si ale uvědomíme, že druhá půlka roku je období, do kterého spadají letní prázdniny a advent, které lze označit za dva vrcholy turistické sezóny v České republice, je tento výsledek očekávaný a nikterak zásadně se neliší od předchozích let.

... více než v kterémkoli jiném prvním pololetí

V meziročním srovnání prostředky, které zde nerezidenti zanechali v první půlce roku 2014, výrazně posílily. Narostly o 6,5 %. Nikdy dříve, co se týče první poloviny roku, zde neutratili zahraniční návštěvníci tolik, jako právě v prvních šesti měsících roku 2014.

1.2. Výdaje na cestovní ruch

Čeští rezidenti v roce 2013 utratili za služby spojené s cestovním ruchem v zahraničí o 77,0 mld. korun více než v roce 1993

Výdaje na cestovní ruch – tj. prostředky, které na své cesty po zahraničí vynaložili čeští rezidenti – narostly mezi rokem 1993 a 2013 taktéž, stejně jako příjmy. V porovnání s nimi se však navyšovaly z nižší základny (15,4 mld. korun) a vzrostly o menší hodnotu. Jestliže se příjmy navýšily o 93,5 mld. korun, výdaje jen o 77,0 mld. korun. Cestovní ruch generoval v každém roce z období 1993-2013 přebytky.



K úhrnnému nárůstu výdajů na cestovní ruch během let 1994-1996 na více než pětinasobek výrazně přispěla nesaturovaná poptávka spotřebitelů po cestování

Výdaje na cestovní ruch výrazně posilovaly v období 1994-1996, v průměru o 73,4 % za rok. Touha spotřebitelů po cestování po světě, které nebylo ještě před několika lety prakticky možné, stále nebyla uspokojena. Navíc si jej mohli dovolit. Čistý disponibilní důchod domácností, charakterizující komplexní příjmy domácností, se totiž v nominálním vyjádření během těchto tří let zvyšoval v průměru o 18,2 % ročně. Výdaje na cestovní ruch v tomto období se ale patrně nezvyšovaly jen v důsledku posilujících výdajů na soukromé cesty, nýbrž i vlivem častějších výjezdů rezidentů za pracovními úkoly, které spočívaly v pozvolném propojování tuzemské a světové ekonomiky. Svoji roli v nárůstu výdajů na cesty do zahraničí, a to jak na soukromé, tak pracovní, zřejmě sehrála i posilující koruna, která k americkému dolaru zhodnocovala průměrně o 2,4 % za rok, a vedla k příznivějšímu vývoji cen zahraničních služeb v korunách v porovnání s dolarovým vyjádřením.

Měnová krize, doprovázená oslabením kurzu koruny, přispěla k rapidnímu propadu výdajů na cestovní ruch

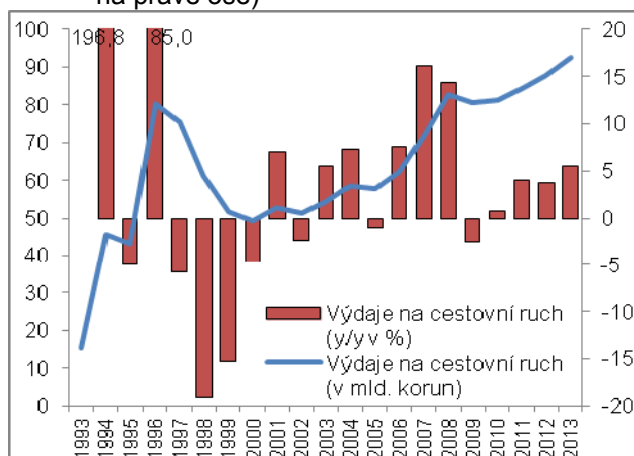
V roce 1997 a v dalších letech se v české ekonomice projevovaly důsledky vynucených změn v měnové politice doprovázející respektive následující tzv. měnovou krizi. Centrální banka opustila režim pevného měnového kurzu a přešla na tzv. řízený pohyblivý kurz. V roce 1998 zavedla mechanismus cílování inflace. Měnovou politiku bylo možné charakterizovat vysokými úrokovými sazbami a tedy jako restriktivní. Prováděné kroky dolehly na tuzemské subjekty negativně a výdaje vyčleněné na cestovní ruch se začaly propadat. Jejich hodnota klesala s každým rokem, v roce 2000 byla v porovnání s rokem 1996 nižší o 38,4 %.

Negativně na ochotu vydávat prostředky za cestování po zahraničí v období 1997-2000 působilo i značné oslabování české koruny (k dolaru celkově ztratila více než dvě pětiny své původní hodnoty), které vedlo ke zdražování zahraničních cest. To ale nelze příliš oddělovat od dopadů měnové krize, propad kurzu koruny totiž byl jejím hlavním doprovodným jevem.

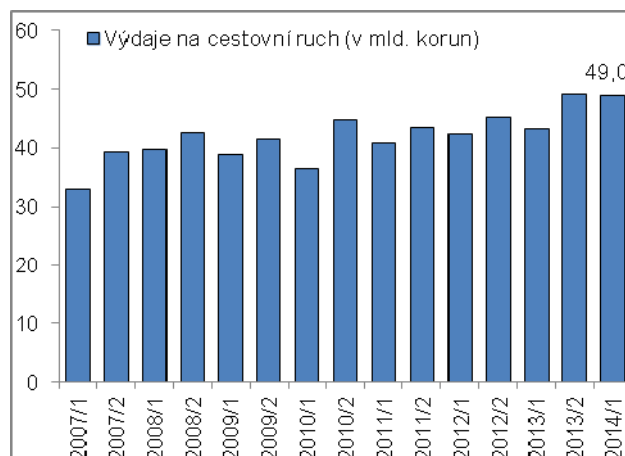
V období 2001-2008 se výdaje na cestovní ruch v ČR navyšovaly v průměru o 6,6 % ročně, v samotných silných letech 2006-2008 ale o vysokých 12,6 % za rok

Období po roce 2000 lze z hlediska hodnoty výdajů na cestovní ruch označit periodou trendového růstu se značnou akcelerací v letech 2006-2008. Jestliže nárůst výdajů na cestovní ruch v ČR v celém období 2001-2008 dosahoval v průměru 6,6 % ročně, v silných letech konjunktury 2006-2008 výdaje posilovaly – vlivem rychle se zvyšujících finančních zdrojů domácností a posilujících zisků firem – skoro o dvojnásobných 12,6 % za rok.

Graf č. 3 **Výdaje na cestovní ruch** (nominálně; v mld. korun na levé ose, y/y v % na pravé ose)



Graf č. 4 **Výdaje na cestovní ruch po jednotlivých pololetích** (nominálně)



Zdroj: ČNB, vlastní výpočty

V roce hluboké recese 2009 čeští rezidenti omezili výdaje na cestovní ruch o 2,5 %, v letech nejdelší recese 2012-2013 je ale výrazně posilovali

V roce 2009, s mírným zpožděním v porovnání s Evropou, dolehly dopady finanční krize i na české subjekty, zejména na firmy. Své výdaje na cestovní ruch rezidenti přímo omezily jen v tomto roce (-2,5 %), slabý růst výdajů byl ale pozorován ještě v roce 2010 (+0,8 %). Tři následující roky 2011, 2012 a 2013, třebaže zahrnují nejdelší recesi v historii ČR, byly ve znamení růstu výdajů na cestovní ruch. V úhrnu za tyto tři roky zvýšili čeští rezidenti výdaje na cestování po zahraničí o 13,8 %.

Pozitivní vývoj v ekonomice ČR na sklonku roku 2013 a v průběhu roku 2014 se projevil ve větší ochotě rezidentů uvolňovat prostředky na cestování po zahraničí

V prvním pololetí 2014 utratili rezidenti ČR za cesty po zahraničí 49,0 mld. korun, jednalo se o částku zhruba srovnatelnou s druhou půlkou předchozího roku. V meziročním srovnání Češi své výdaje posílili o výrazných 13,2 %, více přidali naposledy na vrcholu konjunktury v roce 2008. Přitom by se dalo očekávat, že výrazné oslabení koruny, ke kterému došlo po intervenci České národní banky, a které vedlo ke zdražení zahraničních cest, povede k menšímu zájmu o cestování do zahraničí. To se ale nestalo. Pozitivní vývoj v české ekonomice pozorovaný na sklonku roku 2013 a v průběhu roku 2014, jak je patrné, se přenesl i do větší ochoty uvolňovat prostředky na cestování po zahraničí.

1.3. Saldo příjmů z cestovního ruchu a výdajů na cestovní ruch

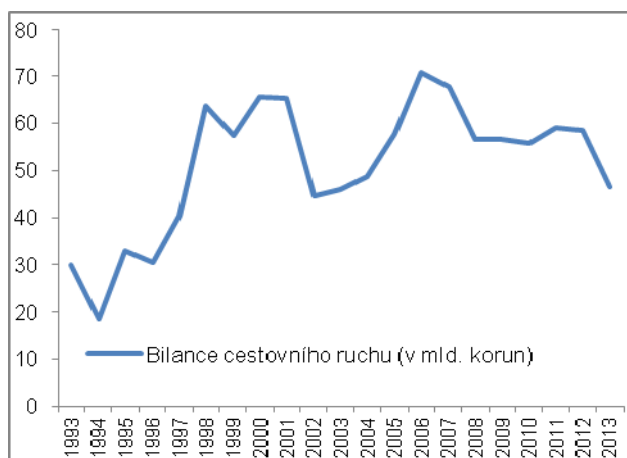
Čeští rezidenti v zahraničí utráceli méně než cizinci v tuzemsku, cestovní ruch tak generoval přebytky, ...

Rozdíl mezi příjmy z cestovního ruchu a výdaji na cestovní ruch byl v České republice kladný po celé období 1993-2013. Maximální úroveň přebytek dosáhl v roce 2006, kdy čeští rezidenti v zahraničí utratili o 70,7 mld. korun méně než zahraniční návštěvníci v tuzemsku. V porovnání s rokem 1993 byl přebytek z roku 2006 více než dvojnásobný. Během následujících sedmi let se ale jeho hodnota – vlivem jen velmi malého nárůstu příjmů z cestovního ruchu, jemuž kontrastovalo razantní posilování výdajů na cestovní ruch – zmenšila o třetinu.

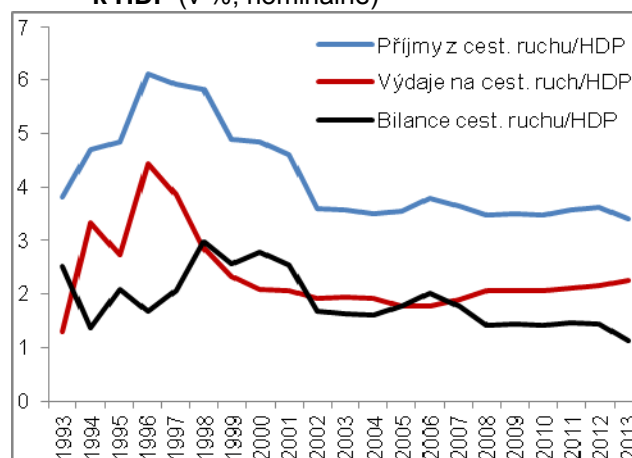
...ten z roku 2013 byl ale nejmenší za posledních deset let

V samotném roce 2013 tvořil rozdíl mezi příjmy z cestovního ruchu a výdaji na cestovní ruch jen 46,5 mld. korun. V meziročním srovnání se přebytek zmenšil o 11,9 mld. korun. Zatímco zahraniční návštěvníci v Česku utratili o 7,1 mld. korun méně než před rokem, rezidenti ČR své výdaje na cesty po zahraničí o 4,8 mld. korun posílili. Přebytek z roku 2013 byl nejmenší od roku 2003.

Graf č. 5 **Bilance cestovního ruchu** (nominálně)



Graf č. 6 **Poměr příjmů z cestovního ruchu/výdajů na cestovní ruch/bilance cestovního ruchu k HDP** (v %, nominálně)



Zdroj: ČSÚ, ČNB, vlastní výpočty

Význam přebytku z cestovního ruchu, jak je patrné z jeho poměru k nominálnímu HDP, se zmenšoval, ...

Význam přebytku plynoucího z cestovního ruchu pro českou ekonomiku, jak je patrné z jeho poměru k nominální hodnotě hrubého domácího produktu³ (HDP), narůstal do roku 1998. Od tohoto roku, kdy poměr dosáhl maxima ve výši rovných třech procent, se ale postupně zmenšoval. Zatímco výkon ekonomiky, měřený nominálním HDP, se mezi rokem 1998 a 2013 skoro zdvojnásobil, nominální hodnota přebytku se více jak o čtvrtinu snížila. V roce 2013 poměr přebytku cestovního ruchu k HDP dosáhl jen 1,1 %. Byl nejmenší za celé období 1993-2013.

...obdobně platilo ale i pro samotné příjmy a výdaje

V české ekonomice se nezmenšoval jen význam bilance, ale i jednotlivých peněžních toků do země a ze země, tj. příjmů z cestovního ruchu a výdajů na cestovní ruch. Jestliže ještě v roce 1996 dosahovala hodnota příjmů z cestovního ruchu 6,1 % tuzemského HDP, od roku 2002 dále nepřekročila hranici 4 %. Obdobný trend platil i pro výdaje na cestovní ruch. Pokud ještě v roce

³HDP v metodice ESA 2010.



1996 zaplatili rezidenti za cestování po zahraničí částku odpovídající 4,4 % HDP, od roku 1999 na tyto služby dávali vždy už jen kolem 2 % hodnoty HDP.

1.4. Srovnání se zeměmi Evropské unie⁴

1.4.1. Příjmy z cestovního ruchu

Význam příjmů z cestovního ruchu, v podobě poměru k HDP, byl v letech 2002-2013 značný zejména v malých jihoevropských zemích, ...

V období 2002-2013 dosahoval poměr příjmů z cestovního ruchu k HDP v ČR průměrně 3,5 %. Z hlediska dostupných údajů měly příjmy z cestovního ruchu v tomto období větší význam pro dvanáct zemí Evropské unie, patnáct členů ale z cestovního ruchu přijímalo částky, jejichž relace k HDP byla menší než v Česku. V poměru k HDP nejvyšší příjmy z cestovního ruchu plynuly do malých jihoevropských zemí zahrnující Chorvatsko (15,5 %), Maltu (12,5 %) a Kypr (11,6 %), veliký význam měly příjmy z cestovního ruchu i pro ekonomicky vyspělé Lucembursko (8,9 %).

... které lze označit za cíl soukromých cest, ale například i v Lucembursku

Důvody značného významu příjmů z cestovního ruchu v uvedených čtyřech zemích nebyly identické. Zatímco na Kypru, v Chorvatsku a na Maltě se místní subjekty ve velkém měřítku specializují na letní pobyty a zdrojem jejich příjmů jsou tak soukromé cesty, v Lucembursku nikoliv. Tato země je však typická tím, že v ní sídlí několik centrálních institucí Evropské unie, jako například Eurostat, Soudní dvůr Evropské unie či Účetní dvůr, v jeho ekonomice má rovněž obrovský význam finanční sektor (na výkonnosti celého Lucemburska se podílí zhruba jednou čtvrtinou, zdaleka nejvíce ze všech zemí EU⁵). Tyto dva faktory tak společně vytváří značný potenciál pro vysoké příjmy z pracovních cest.

V typických turistických destinacích větší rozlohy se význam příjmů z cestovního ruchu blížil tomu v ČR

Pro rozlohou větší země, které jsou obecně vnímány jako turistické destinace, měly příjmy z cestovního ruchu ve dvanáctiletém období 2002-2013 z pohledu poměru k HDP spíše menší význam. Platilo to jak pro Řecko (5,2 %), Portugalsko (4,3 %), tak Španělsko (4,0 %). Význam cestovního ruchu v těchto zemích byl jen o něco málo větší než v ČR (3,5 %), v Itálii – další turistické destinaci – dokonce významně menší (1,9 %).

Německo a Finsko – výkonné ekonomiky, které nejsou vyloženým středem zájmu cestovního ruchu

Ekonomikou, ve které se důležitost příjmů z cestovního ruchu v období 2002-2013 blížila zanedbatelným hodnotám, bylo Rumunsko (0,8 %). To je sice země, která má pravděpodobně značný potenciál pro soukromé cesty (hory, lesy, jeskyně a další přírodní zajímavosti), na druhou stranu ale disponuje jen málo rozvinutou infrastrukturou a nižší úrovní nabízených služeb, které případné cestování ztěžují. To v konečném důsledku vede pouze ke slabé poptávce po službách souvisejících s cestovním ruchem ze strany zahraniční klientely. Nízký význam měly příjmy z cestovního ruchu v tomto období ale i pro Německo (1,0 %) či Finsko (1,2 %), což jsou na jedné straně rozvinuté ekonomiky s relativně vysokým HDP na hlavu – podílející se na vysoké hodnotě jmenovatele (HDP) –, ale na straně druhé země, které nejsou vyloženým středem zájmu cestovního ruchu – což vede jen k nízké hodnotě čitatele (příjmy).

Snaha návštěvníků šetřit vedla po roce 2007 k poklesu významu příjmů z cestovního ruchu hned v šestnácti zemích EU

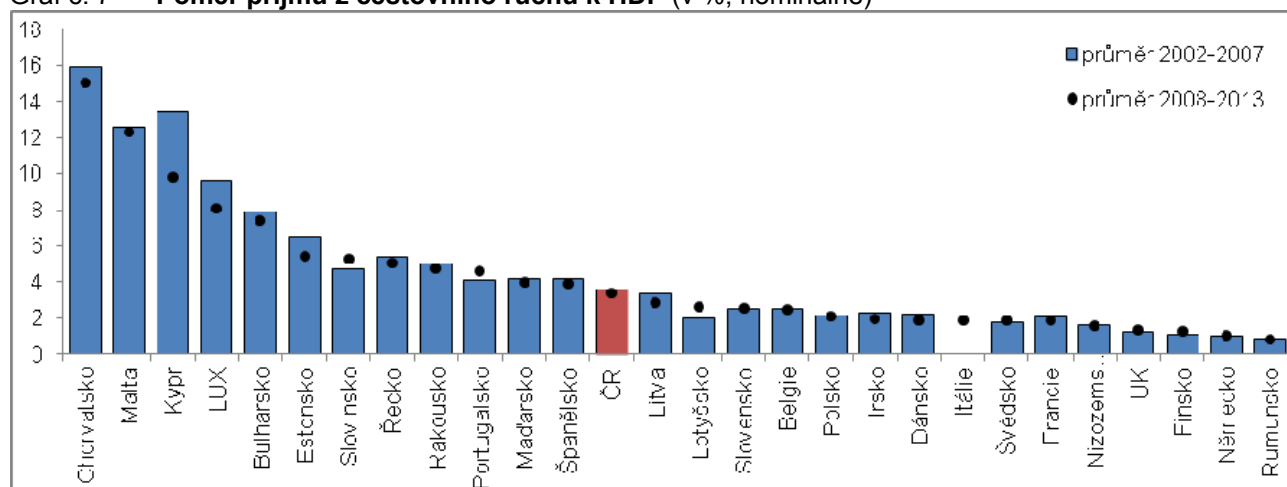
Význam příjmů z cestovního ruchu v ČR se mírně snížil, v období 2008-2013 poměr příjmů k HDP v průměru tvořil o 0,2 pb. méně než v letech 2002-2007. Pokles významu příjmů v ČR ale nebyl mezi zeměmi Evropské unie ojedinělý, spíše naopak. Snížil se hned v šestnácti zemích, nejvíce na Kypru (o 3,6 pb.), méně výrazně v Lucembursku (o 1,5 pb.) či v Estonsku (o 1,2 pb.). Opačným směrem se poměr vyvíjel spíše sporadicky. Největší nárůst významu byl patrný v Lotyšsku, avšak jen o 0,7 pb., dále pak ve Slovinsku a v Portugalsku (o 0,5 pb. shodně pro obě země). Svoji roli v tomto nevalném vývoji, projevujícím se nižšími relacemi ve většině zemí, zřejmě sehrál výraznější sklon návštěvníků k úsporám

⁴Údaje o příjmech z cestovního ruchu, výdajích na cestovní ruch a bilanci cestovního ruchu nejsou v nové metodice BPM6 za země EU k dispozici. Pro mezinárodní srovnání jsou tedy použity údaje v metodice BPM5. HDP v metodice ESA 2010. Pro období 2002-2007 nedostupné údaje za Itálii. Za Maltu nedostupné údaje pro roky 2004, 2005 a 2013, za Litvu nedostupná data pro roky 2002 a 2003, za Irsko pro rok 2013.

⁵Z pohledu celé Evropské unie má silnou pozici v ekonomice vybudovanou i finanční sektor na Kypru (v posledních letech často diskutovaný z důvodu problémů místních bank) nebo v Irsku, v porovnání s jeho důležitostí v Lucembursku se nicméně jedná o významy mnohem menší.

po roce 2007. Z nich někteří patrně cestovali méně a ti, co jednotlivé země navštívili, pravděpodobně utráceli s menší ochotou.

Graf č. 7 Poměr příjmů z cestovního ruchu k HDP (v %, nominálně)



Zdroj: Eurostat, vlastní výpočty
pozn. údaje za Itálii v letech 2002-2007 nebyly dostupné

1.4.2. Výdaje na cestovní ruch

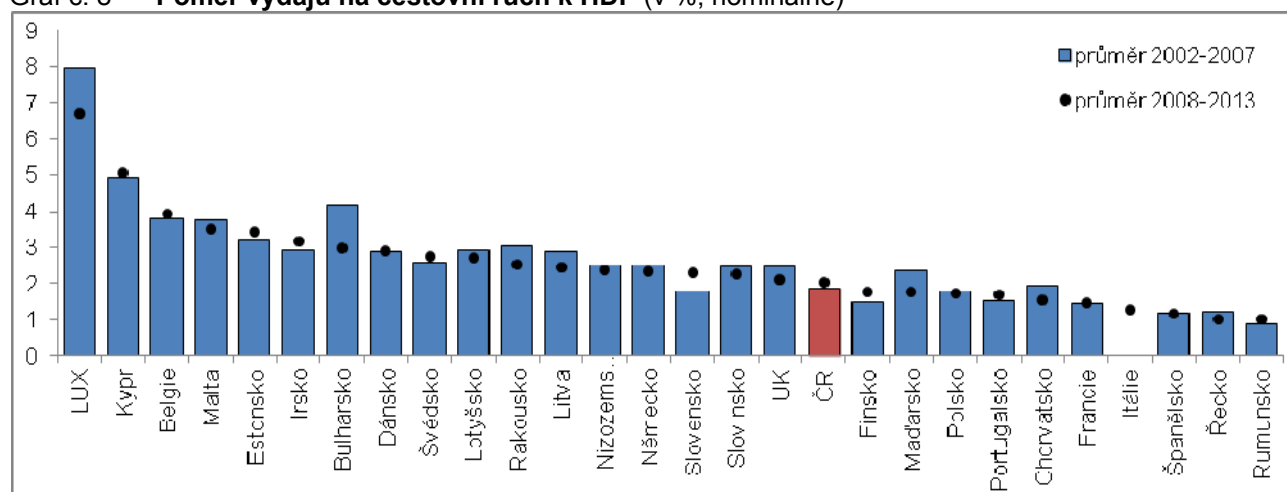
Největší částky na cestování po zahraničí (v poměru k HDP) vydávali v letech 2002-2013 rezidenti Lucemburska, ...

Nejvíce prostředků za cestování po zahraničí v poměru k HDP dávali v období 2002-2013 rezidenti Lucemburska (v průměru 7,3 %) a Kypru (průměrně 5,0 %). Podílela se na tom pravděpodobně malá velikost těchto zemí, jež vedla k vyšší intenzitě přeshraničních výjezdů rezidentů za běžnými záležitostmi, které se v rámci rozlehlejších zemí odehrávají na domácím území. V případě Lucemburska však patrně působila i již uváděná přítomnost centrálních unijních institucí popřípadě silná pozice finančního sektoru, které předpokládají nejen zmiňované časté pracovní cesty do země, nýbrž i frekventované výjezdy za prací ze strany domácích osob.

... nejnižší naopak rezidenti málo výkonného Rumunska

Nejméně finančních prostředků na cesty po zahraničí (v relaci k HDP) v letech 2002-2013 vynakládali rezidenti Rumunska (0,9 %). K tomu pravděpodobně vedla relativně slabá ekonomická výkonnost země odrážející se v nutnosti jednotlivých osob vydávat značný podíl prostředků na nezbytné účely. Hned po Rumunsku dávali nejméně financí na služby spojené se zahraničním cestovním ruchem rezidenti Řecka (1,1 %), Španělska (1,2 %) a Itálie (1,3 %), patrně v důsledku – v porovnání s dalšími zeměmi – intenzivnějšího rekreačního využití ve vlastních, turisticky orientovaných domovinách.

Graf č. 8 Poměr výdajů na cestovní ruch k HDP (v %, nominálně)



Zdroj: Eurostat, vlastní výpočty
pozn. údaje za Itálii v letech 2002-2007 nebyly dostupné



ČR patřila ke zhruba třetině zemí EU, ve kterých byl význam výdajů na cestovní ruch v období 2008-2013 větší než v předchozích šesti letech

Jestliže rezidenti ČR v letech 2002-2007 dávali na cestovní ruch částku v průměru odpovídající 1,9 % hodnoty HDP, v letech 2008-2013 měli na cesty po zahraničí vyčleněno v průměru 2,0 % HDP. Česko tak patřilo k deseti zemím, ve kterých význam výdajů na cestovní ruch v letech 2008-2013 v porovnání s předchozími šesti roky narostl. V pomyslném žebříčku zemí z hlediska poměru výdajů na cestovní ruch k HDP přesto ČR setrvala na podprůměrném místě, posunula se jen o jednu příčku, a to z devatenáctého místa na osmnácté.

1.4.3. Saldo příjmů z cestovního ruchu a výdajů na cestovní ruch

Kladný rozdíl mezi příjmy a výdaji z cestovního ruchu ve dvou třetinách zemí EU vč. Česka

Česká republika patřila v letech 2002-2013 mezi dvě třetiny zemí Evropské unie, ve kterých příjmy z cestovního ruchu inkasované od nerezidentů převyšovaly výdaje na cestovní ruch placené rezidenty. Význam přebytku v ČR (v podobě poměru k HDP) přesto klesl z původních průměrných 1,7 % v letech 2002-2007 na 1,4 % v letech 2008-2013. Tento vývoj na druhou stranu nebyl mezi zeměmi, které dlouhodobě tvořily přebytky, žádnou výjimkou. Ilustrací budiž značný propad poměru na Kypru (z vysokých 8,5 % na pouhých 4,8 %), druhý nejhlubší pokles v Estonsku (o 1,4 pb.) či snížení významu přebytku v Chorvatsku a na Slovensku (shodně o 0,5 pb.).

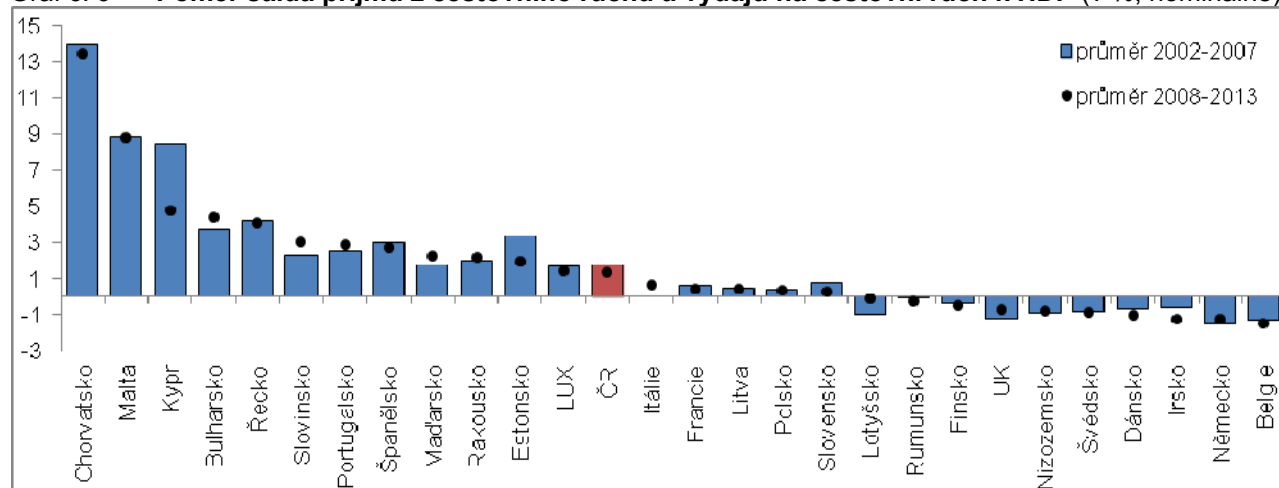
Ze zemí EU měl cestovní ruch – z pozice poměru výsledné bilance k HDP – největší význam pro Chorvatsko

Saldo příjmů z cestovního ruchu a výdajů na cestovní ruch mělo největší význam pro chorvatskou ekonomiku. Poměr bilance k HDP v této zemi v letech 2002-2013 dosahoval v průměru 13,7 %, byl tak téměř devětkrát vyšší než v Česku. Jeho základem byly vysoké příjmy z cestovního ruchu, a to zejména ze soukromých cest, konkrétně letních dovolených.

Zhruba jedna třetina zemí EU vykazovala vyšší výdaje na cestovní ruch, než z něho inkasovala na straně příjmů. To platilo zejména pro vyspělé země, které nepatří mezi turistické destinace

Ve zhruba jedné třetině zemí Evropské unie převyšovaly v letech 2002-2013 výdaje na cestovní ruch inkasované příjmy z cestovního ruchu. Nejhlubší deficit plynoucí z těchto toků v letech 2002-2013 v relaci k HDP evidovalo Německo a Belgie (shodně -1,4 %) následované Spojeným královstvím (-1,0 %). Šlo v zásadě o rozvinuté země, jejichž rezidenti na jedné straně vydávají relativně vysoké částky na cestovní ruch, na straně druhé však tyto země nepatří mezi vyložené turistické destinace a jimi inkasované příjmy v poměru k HDP tak patří spíše k podprůměru.

Graf č. 9 Poměr salda příjmů z cestovního ruchu a výdajů na cestovní ruch k HDP (v %, nominálně)



Zdroj: Eurostat, vlastní výpočty
pozn. údaje za Itálii v letech 2002-2007 nebyly dostupné